

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою

ХНПУ імені Г. С. Сковороди

від 31 серпня 2026 протокол № 9

 Юрій БОЙЧУК

ПРОГРАМА

**організації та проведення підвищення кваліфікації
вчителів закладів загальної середньої освіти**

**«Психосоціальна підтримка учнів під час навчання в умовах сучасних
викликів»**

Розробники: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Дорошко Ірина Іванівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри психологічної і педагогічної антропології; Малихіна Олена Євгенівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психологічної і педагогічної антропології)

Напрямок підвищення кваліфікації психосоціальна підтримка і травма-інформований підхід під час навчання здобувачів освіти у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання)

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 28.10.2025 № 1415.

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Туріщева Людмила Василівна – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії фізичної культури;

Донченко Олена Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які здійснюють освітній процес у другому циклі базової середньої освіти, розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із урахуванням Концепції Нової української школи, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.

Актуальність розроблення та впровадження програми зумовлена сучасними соціальними та безпековими викликами, що впливають на функціонування системи освіти та психологічне благополуччя всіх учасників освітнього процесу. Тривала дія стресогенних чинників, зокрема пов'язаних із воєнним станом, вимушеним переміщенням, втратою або розлукою з близькими, зміною звичного способу життя, інформаційним навантаженням та порушенням відчуття безпеки, актуалізує потребу у формуванні безпечного, підтримувального та психологічно комфортного освітнього середовища.

Сучасний педагог закладу загальної середньої освіти має бути готовим до роботи в умовах підвищеного психоемоційного навантаження, враховувати вікові та індивідуальні особливості здобувачів освіти, розуміти можливий вплив стресу й травматичного досвіду на їхню поведінку, емоційний стан, мотивацію, увагу, пам'ять і навчальну діяльність. Особливої актуальності набуває формування професійної готовності педагогів до застосування принципів психосоціальної підтримки та травма-інформованого підходу під час базового предметного навчання здобувачів освіти базової середньої освіти.

У Концепції Нової української школи визначено орієнтацію освітнього процесу на формування компетентної, творчої, відповідальної та соціально адаптованої особистості, здатної до навчання впродовж життя, самореалізації та активної участі в суспільному житті. Реалізація цих завдань передбачає не лише забезпечення належного рівня предметних знань і компетентностей, а й створення умов для психологічного благополуччя здобувачів освіти.

У сучасних умовах важливого значення набуває педагог нової формації, який виступає не лише носієм предметних знань, а й організатором безпечного освітнього середовища, наставником, фасилітатором та партнером здобувача освіти. Такий педагог має володіти навичками підтримувальної комунікації, розпізнавати можливі прояви стресу та емоційного неблагополуччя, застосовувати ненасильницькі та недискримінаційні способи взаємодії, запобігати повторній травматизації, підтримувати відчуття безпеки та передбачуваності освітнього процесу.

Необхідність переосмислення соціальної та професійної місії сучасного педагога зумовлює потребу підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в умовах невизначеності та підвищеного психоемоційного навантаження, забезпечувати дитиноцентрований і компетентнісний підходи, адаптувати організацію освітнього процесу до актуальних потреб здобувачів освіти, підтримувати їхню залученість до навчання та сприяти формуванню психологічної стійкості.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти - базове предметне навчання.

Обсяг (тривалість): 1 кредит ЄКТС (30 годин)

Особливості реалізації програми: Програма реалізується впродовж одного місяця у синхронному режимі й передбачає гнучкі форми навчання, що сприяє безпеці, доступності та ефективності навчання для вчителів закладів загальної середньої освіти різних регіонів, включно з прифронтовими. Заняття поєднують інтерактивні лекції, практичні кейси й обговорення, що сприяє засвоєнню знань і їх практичному застосуванню. Програма відповідає чинному законодавству України й гарантує офіційне підтвердження результатів підвищення кваліфікації.

Форма (форми) навчання: дистанційна (онлайн) із використанням технологій відеоконференцій та інтерактивних платформ; за можливості й безпечних умов – очна або змішана форма.

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, необхідних для ефективного виконання трудових функцій і професійних завдань з організації освітнього процесу в другому циклі базової середньої освіти з урахуванням сучасних освітніх викликів, зокрема подолання освітніх втрат, застосування травма-інформованого підходу, забезпечення психосоціальної підтримки здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу, а також формування готовності до надання першої психологічної допомоги в межах професійної компетентності.

Завдання підвищення кваліфікації:

забезпечити усвідомлення та розвинути здатність педагогів ідентифікувати зміст і відмінності між освітніми втратами й освітніми розривами;

ознайомити з впливом різних типів травматичного досвіду на учасників освітнього процесу та розкрити зв'язок між складною поведінкою учнів і їхніми травматичними переживаннями, що впливають на процес навчання;

поглиблення знань щодо оцінки поведінки здобувача освіти для прийняття рішення про надання першої психологічної допомоги;

підвищити здатність до реалізації принципів травма-інформованого підходу в освітньому процесі другого циклу базової середньої освіти;

удосконалити навички педагогів розвивати емоційний інтелект;

сформувати вміння знаходити способи та шляхи вирішення проблеми складних ситуаціях;

розвинути навички надання першої психологічної допомоги;

розвинути навички саморегуляції та профілактики професійного вигорання.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН від 29 серпня 2024 року №1225): предметно-методична (А2), психологічна (Б1), педагогічного партнерства (Б3), здоров'язбережувальна (В2), організаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

- ідентифікації та аргументації відмінностей між освітніми втратами та освітніми розривами;
- здійснення підтримки учасників освітнього процесу в умовах війни та подолання освітніх втрат;
- уміння ідентифікації та оцінювання психоемоційного стану здобувачів освіти для визначення потреби у наданні першої психологічної допомоги;
- реалізації принципів травма-інформованого підходу в освітньому процесі другого циклу базової середньої освіти, застосування алгоритму дій педагога під час надання першої психологічної допомоги;
- знання базових технік стабілізації психоемоційного стану здобувачів освіти;
- створення безпечного, підтримувального освітнього середовища на засадах травма-інформованого підходу;
- удосконалення умінь розвитку емоційного інтелекту здобувачів освіти та формування навичок саморегуляції.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

- тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

- практичні завдання, що передбачають виконання тренінгових вправ і технік щодо емоційної саморегуляції особистості.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

- виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

- актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів;

- рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

- готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби вчителів закладів загальної середньої освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є аналіз психолого-педагогічних ситуацій у процесі навчання здобувачів освіти, розв'язання професійних кейсів, виконання вправ з емоційної саморегуляції.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, складає 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 2-х модулів та 7-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 6 год. – лекційні заняття, 16 год. – практична робота, 6 год. – самостійна робота, 2 год. – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Системна робота щодо подолання освітніх втрат дітей з ООП як передумова рівного доступу до освіти					
Тема 1.1. Освітні втрати: сутність, причини, наслідки	2	-	-	-	2
Тема 1.2. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання	2	2	-	-	4
Тема 1.3. Професійна підтримка педагогів і батьків з питань подолання освітніх втрат у здобувачів освіти	-	2	2	-	4
Разом за модулем	4	4	2	-	10

МОДУЛЬ 2. Безпечне освітнє середовище: інтеграція психосоціальних практик і підходів, чутливих до травми					
Тема 2.1. Вплив травми на навчання та поведінку учнів з ООП. Етіологія стресу, причини виникнення та шляхи подолання	2	2	-	-	4
Тема 2.2. Стратегії підтримки здобувачів освіти, які пережили травмуючі події	-	4	2	-	6
Тема 2.3. Створення безпечного освітнього середовища: ключові маркери та практичні підходи	-	2	2	-	4
Тема 2.4. Внутрішній ресурс педагога як чинник ефективної підтримки учнів	-	4	-	-	4
Разом за модулем	2	12	4	-	18
Підсумкові заходи	-	-	-	2	2
Усього	6	16	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Системна робота щодо подолання освітніх втрат як передумова рівного доступу до освіти

Тема 1.1. Освітні втрати: сутність, причини, наслідки

Поняття «освітні втрати» та «освітні розриви»: спільне та відмінне. Основні причини та фактори виникнення освітніх втрат, зокрема в умовах пандемії, війни, вимушеного переміщення та інших кризових ситуацій. Освітні втрати, не пов'язані з воєнним станом.

Наслідки освітніх втрат для академічного поступу, психологічного стану та соціального розвитку здобувачів освіти. Освітні втрати як виклик забезпеченню якості та рівного доступу до освіти. Загальні підходи до виявлення та подолання освітніх втрат.

Тема 1.2. Трансформація освітніх втрат у можливості зростання

Освітні втрати як виклик і можливість для розвитку здобувача освіти. Педагогічні стратегії їх подолання з урахуванням індивідуальних освітніх потреб, темпу навчання та емоційного стану учнів. Створення ситуації успіху, підвищення навчальної мотивації та залученості.

Диференціація й адаптація навчальних завдань. Якісний зворотний зв'язок, підтримувальне оцінювання та практики рефлексії як засоби відстеження прогресу. Взаємодія педагога з психологом, соціальним педагогом та батьками у процесі подолання освітніх втрат.

Тема 1.3. Психолого-педагогічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни та подолання освітніх втрат

Вплив війни, кризових подій і тривалого стресу на психоемоційний стан та навчальну діяльність здобувачів освіти. Психологічні наслідки освітніх втрат. Роль Я-концепції, самооцінки, відчуття компетентності та автономності у відновленні навчальної мотивації.

Психоемоційна підтримка здобувачів освіти, розвиток емоційної саморегуляції, подолання стресу та тривожності. Створення психологічно безпечних умов для повернення до освітнього процесу. Партнерська взаємодія педагогів, психологів, соціальних педагогів, батьків та інших фахівців. Практичні кейси організації психолого-педагогічної підтримки в умовах війни.

МОДУЛЬ 2. Безпечне освітнє середовище: інтеграція психосоціальних практик і підходів, чутливих до травми

Тема 2.1. Вплив травми на навчання та поведінку учнів. Етіологія стресу, причини виникнення та шляхи подолання.

Поняття про стрес. Ознаки та симптоми стресу в дітей. Основні методи подолання стресу. Поняття про травму. Основні типи травм, з якими можуть стикатися учні. Травма в умовах війни, переміщення, втрати: особливості реагування. Типові реакції на травму (поведінкові, емоційні, фізіологічні,

когнітивні тощо). Роль захисних механізмів у протидії травмуючим подіям. Вплив травми на освітній процес (зниження успішності, труднощі з організацією діяльності, нестійка мотивація, порушення соціальної взаємодії та інше). Методи виявлення психоемоційного стану учнів. Психофізіологічні розлади та кризові стани підлітків: ознаки депресії, тривожних розладів, емоційної нестабільності, самодеструктивної поведінки тощо. Зв'язок між травмою та дистресовою поведінкою здобувачів освіти. Прояви дистресу в класі.

Тема 2.2. Стратегії підтримки учнів, які пережили травматичні події

Сутність травма-інформованого підходу та його принципи. Інтеграція стратегій травма-інформованого підходу в освітній процес НУШ: співпраця та позитивна взаємодія, побудова довірливих відносин; створення безпечного фізичного та емоційного простору тощо. Перша психологічна допомога та протоколи її надання. Регуляція психоемоційного стану. Профілактика стресу та емоційного вигорання в учнів у період підготовки до ДПА / НМТ (ЗНО): техніки саморегуляції, організація освітнього простору, підтримка мотивації тощо. Форми надання психосоціальної підтримки здобувачам освіти, зокрема дітям, що пережили травматичні події. Алгоритм перенаправлення до психологічної служби. Протоколи дій педагога в кризових ситуаціях у школі.

Тема 2.3. Створення безпечного освітнього середовища: ключові маркери та практичні підходи

Ключові маркери створення безпечного освітнього середовища, спрямованого на збереження психічного здоров'я та емоційного благополуччя учнів. Визначення характеристик безпечного освітнього простору. Чекліст оцінювання класу за критеріями безпечного освітнього простору. Дизайн класу та його просторове рішення для підвищення комфорту та безпеки здобувачів освіти. Роль учителя у створенні психофізичної та емоційної безпеки. Основи ефективної комунікації з учнями та батьками задля створення безпечного освітнього середовища: активне слухання, ненасильницьке спілкування, ресурсна підтримка, створення відкритого діалогу тощо.

Тема 2.4. Внутрішній ресурс педагога як чинник ефективної підтримки учнів

Особистісні, емоційні та професійні резерви, що допомагають вчителю працювати, зберігати стійкість і підтримувати інших. Профілактика вигорання та розвиток резильєнтності. Моделі психологічного благополуччя. Фактори стресостійкості. Вторинна травматизація: ознаки, профілактика, самопомога. Емоційна грамотність педагога як основа психосоціальної підтримки здобувачів освіти: розуміння власних емоцій, навички емоційної саморегуляції, здатність до співпереживання тощо.

Практичні стратегії збереження внутрішнього ресурсу педагогів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану» від 15.03.2022 № 2126-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text>.
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
4. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14.12.2016 № 988-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Відомості Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
7. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814729-24#Text>
8. Наказ МОН України «Про деякі питання розроблення та імплементації спецкурсів і модулів з ігрових технологій та діяльнісних методів навчання», від 13.07.2021 № 813/ Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursiv-moduliv-z-igrovih-ta-diialnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku>
9. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», від 29.08.2024 № 1225 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
10. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які здійснюватимуть освітній процес у другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання) за темою «Навчання в умовах викликів: інструменти подолання освітніх втрат і підтримки учасників освітнього процесу», від від 28.10.2025 № 1415 / Міністерство освіти і науки України. URL : <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1415-28.10.2025.pdf>

11. Лист МОН України «Про організацію 2025/2026 навчального року в закладах загальної середньої освіти», від 22.08.2025 № 1/17526-25 / Міністерство освіти і науки України. URL : https://rada.info/upload/users_files/37485490/docs/80bfd44ebfa2a112a27c4be65dd5bd3b.pdf

12. Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти», від 19.11.2024 № 1/21639-2421 / Міністерство освіти і науки України. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakh-osvity>

Основна література

1. Діти та війна. Навчання технік зіцнення. Для дітей віком від 8 до 18 років / П. Сміт, А. Дирегров, В. Юле / пер. з англ. О. Антонишин; наук. ред. К. Явної. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2022. 108 с. URL : <https://drive.google.com/file/d/16yCTn6CmrDEF9kf6Iwd2oTod3wuvAJpp/view>

2. Кокур О. М., Мельничук Т. І. Резилієнс-довідник: практичний посібник. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2023. 25 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734632>

3. Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій». Міністерство освіти і науки України, 2017. URL : <https://surli.cc/brmvrq>

4. Мостова Т., Кучеровська Н., Доскач С. Психологічні умови розвитку дітей в умовах війни. Наукові перспективи (Naukovі perspektivi). 2022. №. 6 (24). С. 584–595. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1907/1905>

5. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с.

6. Слюсаревський М. М., Григоровська, Л. В. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. №4(1). С. 1–7. URL : <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4129>.

7. Топузов О. М., Головка М. В., Локшина О. І. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 1. С. 5–13.

8. Фішер Ю., Соловей А. Фізичний та психологічний стан учнів середнього та старшого шкільного віку, які навчаються під час війни. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*. 2023. № 31. С. 136–137.

9. Як освітні втрати вплинуть на економіку України / Освітній омбудсмен України. 2022. URL: [Освітній омбудсмен України](#)

Додаткова література

1. Романчук О. Витривалість у резильєнтності. Як берегти і плекати психологічну стійкість в умовах тривалої війни <https://i-cbt.org.ua/resilience-endurance/>

2. Чеботарьова О. Навчання та підтримка дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах війни: поради педагогам. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. Т. 3. №. 107. С. 40–51.

3. Чемодурова Ю. Надання психосоціальної допомоги учасникам освітнього процесу в умовах війни. *Перспективи та інновації науки*. 2022. №. 9 (14). С.676–687. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/2326/2327>
4. Самодетермінація психологічного благополуччя особистості: монографія / Л. З. Сердюк, І. В. Данилюк, В. В. Турбан, О. І. Пенькова, Н. Д. Володарська [та ін.]; за ред. Л. З. Сердюк. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 236 с. URL : https://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Serdjuk_1.pdf
5. Як вчити та навчатися в умовах війни: інф.-метод. матеріали для дорослих (учителів, викладачів, психологів) зі створення сприятливих умов для навчання та розвитку в умовах воєнного часу. 2022. 127 с. URL : https://drive.google.com/file/d/1ZFWlW_L3Xl84pT5mK7X32wqTJh5qC/view
6. Як вчителю організувати свою роботу під час війни: [рекомендації](#) Державної служби якості освіти